

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Факультет іноземної філології
та соціальних комунікацій

IX

**ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ**

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

15-16 квітня 2021 року

Матеріали

Анна Кучеренко,

студентка Сумського державного університету

РЕЦЕНЗІЯ НА СТОРІНКАХ ГАЗЕТИ «ДЕНЬ»

Засоби масової інформації мають тенденцію не лише до повідомлення новин, але й до аналізу, глибокого дослідження та пояснення подій, процесів та явищ дійсності. Саме завдяки цьому в них утворилася розгалужена ефективна система аналітичних жанрів, що постійно розвивається, адаптуючись до тих завдань, що постають перед сучасною журналістикою.

Серед жанрів аналітичної журналістики чільне місце посідає рецензія — жанр, основу якого складає критичний відгук про твори мистецтва, літератури, журналістики тощо. Сутність цього відгуку — виразити ставлення автора стосовно досліджуваного предмета. Журналіст-рецензент виступає посередником між світом мистецтва та суспільством, допомагаючи людині обрати саме те, що заслуговує на її увагу. Відмінність рецензії від інших аналітичних жанрів перш за все в тому, що предметом її дослідження виступають не безпосередні факти дійсності, а інформаційні явища — книги, фільми, вистави, телевізійні передачі тощо.

Проте жанр рецензії недостатньо представлений на сторінках ЗМІ. Тому *актуальність* нашої роботи, з одного боку, полягає у поглибленні та систематизації теоретичних засад, а з іншого — зумовлена її спрямованістю на вивчення жанру рецензії та поширенню його у медіа-просторі.

Мета нашої розвідки полягає в дослідженні жанру рецензії на сторінках друкованих ЗМІ, що передбачає виконання таких *завдань*: опрацювати теоретичну базу з обраної теми та провести контент-аналіз видання «День».

Слово «рецензія» походить з латинської мови і означає розгляд, дослідження, аналіз. Об'єктом рецензії слугують не конкретні факти дійсності, а вже вивчені та узагальнені в літературі, науковій або художній роботі. Дослідники подають різноманітні визначення рецензії. На основі опрацьованих

джерел нами було вироблене комплексне тлумачення поданого поняття. Отже, рецензія – це:

- розгорнута анотація («коротко про книгу») – розкриває зміст твору, нерідко самим добором матеріалу висловлюючи оцінку;
- есе, забарвлений ліризмом роздум, навіяний читанням книги; швидше «самовираз есеїста», ніж витлумачення прочитаного [14, с.267];
- жанр висловлення думки в літературній чи художній критиці [5, с.147];
- різновид документа, в якому дається критичний аналіз, оцінка підручника, посібника, що пропонується до видання; пишеться на дипломну роботу студентів вищих навчальних закладів; завіряється уповноваженими особами [13, с. 115];
- жанр публіцистики, за допомогою якого автор професійно аналізує твір літератури, науки, мистецтва; зазвичай оприлюднюється в пресі, на радіо чи телебаченні [21, с. 73];
- оперативний вид літературно-художньої критики, призначений для публікації у пресі, а також інших засобах масової комунікації [11, с.204].

Рецензія – жанр синтетичний, оскільки може поєднувати в собі елементи інформаційних, аналітичних та художньо-публіцистичних жанрів. Дослідженню рецензії присвячені роботи багатьох науковців, зокрема Ю. Бурляй, В. Ворошилова, В. Здоровеги, І. Михайлина, А. Тертичного, інших.

Публіцистичність, актуальна злободенність рецензії диктує журналістові поєднання методів теоретичного та естетичного дослідження з глибоким проникненням у досліджувану проблему. Цьому жанру не притаманна описовість, ілюстративність, навпаки, це своєрідне журналістське дослідження фактів, явищ, ситуацій реальної дійсності через призму їх відображення в творах літератури, мистецтва і науки.

За тематикою А. Тертичний, В. Ворошилов виділяють літературну, театральну, музичну, наукову, кінорецензію. Останнім часом поряд з уже

відомими публіці типами рецензії публікуються рецензії нового типу – рецензії на мультиплікаційні фільми, телерецензії, рецензії на рекламні та інші кліпи. Це пояснюється тим, що значно зросла кількість анімаційних і документальних фільмів, телепередач, насичених драматичними конфліктами, життєвим змістом, а також різким зростанням рекламної продукції.

Дослідники В. Карпенко та В. Здоровега поділяють рецензії на літературні (поезія, проза, публіцистика, драматургія) та мистецькі (театральні спектаклі, музичні концерти, образотворче мистецтво); О. Кузнецова, І. Михайлин, В. Мойсеєв і Д. Туманов поряд з літературними та мистецькими виокремлюють наукові, які в свою чергу поділяються за галузями наук.

Проаналізувавши теоретичні засади, ми провели моніторинг газети «День». До вибірки увійшло 15 онлайн-примірників видання в період з 02.03.2021 по 26.03.2021.

У результаті проведеного дослідження нами нараховано 17 матеріалів, написаних у жанрі рецензії. Це складає 9% від загальної кількості проаналізованих матеріалів. У деяких випусках нами не знайдено жодного матеріалу, в деяких налічувалося по 2-3.

Виокремлено 9 матеріалів літературної тематики: «Хотілось, але не змоглось...», «Повертаються імена талановитих і...забутих», «Якуб Франк – «єврейський Месія» з Поділля», «Багата, різноманітна і вкрай цікава», «Львовские Дон Кихоты», «Творческие неожиданности», «Гимн всепобеждающей любви», «Милосердие» та 8 матеріалів мистецької тематики: «Право на здоров'я та право на кіно», «Самое большое сокровище», «Таежный тупик 2», «Картина на песке – как экопослание», «Эрендира. Гостя из прошлого», «За час «всесвітнього антракту»», «Красивое и грустное кино», «Право на правду».

Зупинимося детальніше на змісті окремих рецензій. «Гимн всепобеждающей любви» (№ 39-40) – рецензія на постанову балету Національної опери України до дня народження Тараса Шевченка. Лібрето створено В. Чаговцем за мотивами поетичних творів Кобзаря. Постановка, що

сьогодні демонструється зі столичної сцени, у 2003 році виконувалася відомими українським танцюристом та балетмейстером В. Ковтуном, дирижером А. Бакланом, художниками В. Окунєвим та І. Прес. Автор рецензії Л. Тарасенко зазначає: «У цій постановці домінує класика. Балетмейстер В. Ковтун, у минулому класичний танцюрист, збагатив хореографічну партію класичними варіаціями, дав можливість талановитим і віртуозним сучасним виконавцям продемонструвати свою майстерність».

Інший матеріал Д. Десятерика «Красивое и грустное кино» (№ 41) – рецензія на фільм «Любовное настроение», в якому розповідається про оновлену зйомку фільму та проаналізовано гру акторів. Описано різні почуття та розкрито зміст фільму.

Рецензія на виставу «Эрендира. Гостья из прошлого» (№ 45) про чотирнадцятирічну дівчинку та її бабусю, автор Л. Олтаржевська. «Неймовірну та сумну історію про безневинну Ерендіру та її бездушну бабусю» Габріель Гарсія Маркес написав понад півстоліття тому. З того часу цей сюжет отримав кілька театральних версій на сценах різних країн. Природньо, без авторської кореляції фабули патріарха іспанської літератури не обходився жоден режисер, але одним із найсміливіших творів у цьому активі можна вважати прем'єру Театру драми і комедії на лівому березі Дніпра «Ерендіра не хоче вмирати» у постановці М. Голенка. До речі, на відміну від попередніх вистав М. Голенка відверто нецензурних висловлювань ви тут не почувєте», – зазначає автор рецензії.

Рецензії на сторінках проаналізованого нами видання написані у більш простому форматі, без перебільшень, присвячені новій виставі, написанню книги, виходу в світ нового фільму.

Отже, жанр рецензії не користується неабиякою популярністю у засобах масової інформації. Тому завданням журналіста – правильно та чітко донести інформацію до людей про вихід у світ літературного чи мистецького твору.

Список використаних джерел:

1. Короткая литературная энциклопедия / под общ. ред. А. Суркова, В. Жданова, А. Ермакова и др. Москва : Сов. Энциклопедия, 1971. Т. 6. 128 с.

2. Вальтер фон Ла Рош. Вступ до практичної журналістики: навчальний посібник / за заг. ред. В. Іванова та А. Коль. Київ: Академія Української Преси, 2005. 229 с.

3. Кацавець Р. Ділова мова: сучасний вимір: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 196 с.

4. Словник журналіста: Терміни, мас-медіа, постаті / за заг. ред. Ю. Бідзілі. Ужгород: Закарпаття, 2007. 224 с.

5. Здоровега, В. Теорія і методика журналістської творчості : підручник. Львів : ПАІС, 2004. 268 с.

Науковий керівник: О. М. Сушкова, кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики та філології Сумського державного університету

Аміна Болотаєва,

студентка Сумського державного університету

КОМУНІКАТИВНА РОЛЬ КУЛЬТУРИ СМАЙЛІВ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

Актуальність дослідження. У сучасному інформаційному суспільстві фактом є те, що соціальні мережі стали невід'ємною частиною нашого повсякденного життя. Тенденція до зростання частоти використання смайлів у соціальних мережах помітна як у міжособистій комунікації, так само й у професійному спілкуванні. Реагуючи на попит, ринок програмних продуктів пропонує програми, що враховують особливості спілкування у віртуальному просторі. Розробники доповнюють вже існуючі зображення смайлів новими, розширюючи можливості вираження емоцій.

Метою даного дослідження є виявлення ролі, яку відіграють смайли та культура їх застосування у віртуальних комунікаціях соціальних мереж.

Завдання дослідження:

– виявити причини просування та закріплення людини у віртуальному просторі соціальних мереж;

– з'ясувати сутність, структуру та особливості комунікативного процесу;

– виявити роль культури смайлів у спілкуванні суб'єктів віртуальних соціальних мереж.

Виклад матеріалу. Спілкування є невід'ємною частиною людського життя, соціальності людини як такої. Щодня ми зустрічаємося, розмовляємо,